

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2013. május 8.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot a vizsgázó által használt színűtől eltérő színű tollal javítsa az alábbiak szerint!

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√—
3. Nem tartozik szorosan a megoldáshoz	[ ]
4. Felesleges, értékelhetetlen rész (áthúzás)	—————
5. Súlyos hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás)	—————
6. Értelmetlen szöveg, logikai problémák (aláhúzás)	~~~~~
7. Nyelvhelyesség (aláhúzás)	.....
8. Durva helyesírási hiba (aláhúzás)	=====

(Durva helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis- és nagy kezdőbetű tévesztése (pl. Római Birodalom, Széchenyi, napóleoni, németországi),
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- tagadószó egybeírása,
- az ly- j tévesztése.)

A feladatok alatt található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a jobb oldali téglalapba kell beírni a tanuló által elért összes/teljes pontszámot.

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó részpontszámokat is írja a dolgozat(ok)ra!

Csak a megoldási útmutatóban megadott/megfogalmazott válaszelemeket fogadja el, és az egyes feladatoknál feltüntetett pontozás szerint értékeljen! A megadott válaszelemektől eltérést lehetővé tevő feladatokra, feladatelemekre (pl. indoklás) és feladattípusokra a részletes megoldási útmutatóban külön utalás található.

I. A rövid feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítókulcsban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a megoldókulcsban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Azokra a feladatelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket a javítókulcs külön is megjelöl.

A megoldókulcsban megadott pontszám egy-egy eleme már tovább nem bontható.

Az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A több válaszelemből álló feladatok pontozása:

- ha 2 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 1–1 pont adható;
- ha 1 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 0,5–0,5 pont adható.

A nem zárt végű feladatoknál (az indoklásoknál, szövegértelmezéseknél stb.) minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a megoldási útmutatóban szereplő válasszal. (Ezért ezeknél a feladatoknál a megoldások „Pl.”-val kezdődnek.)

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani (pl. igaz-hamis), ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza az elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet ír, akkor a beírás sorrendjében kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A **kerettantervekben** szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni:

- **ha ez az összpontszám egész szám, akkor az *Összesen* rovatba, majd megismételve az *I. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba is;**
- **ha ez az összpontszám törtszám, akkor az *Összesen* rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont) az *I. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba.**

A megoldásban szereplő javítókulcstól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **három** feladat értékelhető:

- egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy **magyar** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat.

A két magyar történelemre vonatkozó feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia.

A feladatok értékelése a tanulók **hibás feladatválasztása esetén**

Ha *három feladatot oldott meg* a tanuló, de helytelenül választott a korszakok, a feladat-típus stb. vonatkozásában, akkor

- azt a feladatát (vagy feladatait) kell figyelmen kívül hagyni, amelyikben a legkevesebb pontot érte el, így az összpontszám kiszámításánál a legkisebb pontveszteség éri;
- azt az egy (kettő) feladatát kell figyelembe venni, amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a tanuló *háromnál több feladatba is belekezd*, de nem jelöli egyértelműen választását, és a megoldások között van három olyan feladat, amelyik megfelel a választási szabályoknak, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni (pl. 13., 15., 18. vagy 14., 15., 18.).

Ha a tanuló *háromnál több feladatba is belekezd*, de nincs három olyan feladata, amely megfelel a választási szempontoknak, akkor azokat a feladatait kell figyelembe venni,

amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a vizsgázó *mindegyik feladatba belekezd*, és nem jelzi egyértelműen választását, akkor a vizsgaleírásnak megfelelően a **13., 15., 20.** feladatok megoldását kell értékelni.

2. A feladatok értékelése

A feladatok **értékelésében** a következő szempontok a meghatározók:

- a) **feladatmegértés**,
- b) **követelményeknek** (kompetenciák, tartalmak) való megfelelés,
- c) **megszerkesztettség, nyelvhelyesség.**

A szöveges feladatok értékelése a **javítókulcs** felhasználásával történik, amely tartalmazza a konkrét értékelési szempontokat és a műveleteket, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat.

a) Útmutató a feladatmegértés pontozásához:

A feladatmegértés kapcsán a következő szempontokat kell figyelembe venni.

- A feladat (téma, korszak) azonosítása: a diák a megadott problémáról, témáról, korszakról ír-e?
- A témataartás, a lényeg kiemelése: lényegre törően, a feladatban felvetett problémára koncentrálnak-e?
- Tartalmi mélység, kifejtettség: megállapításai és következtetései mennyire összetettek, illetve relevánsak-e a probléma szempontjából?
- A műveleti sokszínűség és eredményesség: használja-e a megfelelő forrásokat, és tud-e lényeges megállapításokat, következtetéseket tenni?

A feladatok konkrét értékelésénél az első lépés annak eldöntése, hogy a **feladatmegértésre** adható 4 vagy 8 pontból elért-e a vizsgázó legalább 1 pontot. Ha nem, akkor a feladat összpontszáma csak 0 pont lehet.

A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

4 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

3 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.

2 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozta ki, és használta a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.

1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.

0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használta a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket, megállapításokat fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

4–6 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.
2–3 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozta ki, és használta a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.
1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.
0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

b) A műveletek és a tartalmi elemek pontozása

A javítókulcsban az egyes kompetenciák (pl. idő- és térbeli tájékozódás, források használata) alkalmazásához kapcsolódó műveleteket „M”-mel, a hozzájuk rendelhető tartalmi elemeket pedig „T”-vel jelöltük.

Szoros összefüggés van természetesen a két értékelési szempont között, hiszen a **műveletek csak a konkrét tartalmakon keresztül értelmezhetők és értékelhetők**.

Egy művelethez a problémamegoldó (rövid) feladatok esetében egy-két tartalom kapcsolódik, míg az elemző feladatokban – különösképpen az eseményeket alakító tényezők föltárásánál – több, kettő-három tartalmi elem is rendelődik.

Ha a javítókulcsban egy művelethez csak egy tartalmi elem kapcsolódik, akkor a javításban a műveletek és a tartalmak **pontszámának is meg kell egyeznie**. (Például: rövid feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben*, a *Szaknyelv alkalmazása* és a *Források használata* szempontokra, illetve hosszú feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben* és a *Szaknyelv alkalmazása* szempontokra csak 0 vagy 2 vagy 4 pont adható.)

Ha a javítókulcsban egy művelethez több tartalmi elem kapcsolódik, akkor a köztük lévő szoros összefüggés miatt **bizonyos pontszámok nem adhatók** (például: rövid feladatoknál az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontra nem adható 1 és 4 pont, a hosszú feladatoknál a *Források használata* szempontra nem adható 1 és 5 pont, az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontra nem adható 1 és 6 pont).

Általános szabályként az egyes műveletek és az egyes tartalmak pontozásakor az alábbiakat kell érvényesíteni.

A „Műveletek” (M) pontozása

2 pont akkor adható, ha a hozzá tartozó, a vizsgázó által elért tartalmi pontszám magas (az elérhető maximális tartalmi pontszám több mint 50%-a).
1 pont akkor adható, ha a tartalmi pontszámokból a vizsgázó legalább 1 pontot elért, és a válasz nem tartalmaz durva hibát (téves adatot, megállapítást).
0 pont akkor adható, ha a vizsgázó a tartalmi elemekre nem szerzett pontot, és a válasza súlyos tévedést tartalmaz.

A tartalmi elemeknél szereplő példák (pl.) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. **A tartalmi válaszelemek általában két részből állnak:** idő- és térmeghatározás; általános és konkrét fogalomhasználat; felsorolás (rögzítés, bemutatás) és következtetés (megállapítás). Ez a pontozásnál azt jelenti, hogy ha csak az egyik elemet tartalmazza a válasz, akkor 1 pontot, ha mindkettőt, akkor 2 pontot lehet adni. Természetesen a tartalmi válaszelemeknél – különösképpen a felsorolásoknál és következtetéseknél – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amit a javítókulcs tartalmaz! A javítókulcsban néhány tartalmi elemnél a „vagy” szóval elválasztva több jó válaszlehetőség is szerepel, mindez nem zárja ki, hogy más jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

A „Tartalmi elemek” (T) pontozása

2 pont akkor adható, ha a válasz megfelelő mennyiségű helyes adatot tartalmaz, az elemzés jó színvonalon hivatkozik a forrásokra (szerzőre, szándékokra, körülményekre stb.), valamint többféle jellemző, tipikus okot, következményt fogalmaz meg, és/vagy említ az eseményekhez kapcsolódó történelmi személyiségeket.

1 pont akkor adható, ha kevés és nem lényeges, nem a legjellemzőbb adatot, következtetést, megállapítást tartalmaz az elemzés.

0 pont akkor adható, ha nincsenek adatok, összefüggések, vagy ha teljesen hibás megállapítások vannak a megoldásban.

c) A „Megszerkesztettség, nyelvhelyesség” pontozása**A problémamegoldó (rövid) feladatoknál**

2 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, szerkesztett szöveg, melyben nincsenek durva helyesírási hibák.

1 pont akkor adható, ha több nyelvhelyességi és több durva helyesírási hiba van benne.

0 pont akkor adható, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, koherens, szerkesztett szöveg, felépítése logikus, arányosan igazodik a tartalmi kifejtéshez, megállapításai árnyaltak, több szempontúak, és nem tartalmaz nyelvtani vagy helyesírási hibát.

4–6 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de aránytalanul szerkesztett, vagy néhány megállapítása leegyszerűsített, egysíkú, kisebb nyelvhelyességi hibákat tartalmaz.

2–3 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos (pl. a bevezetés, tárgyalás, befejezés közül valamelyik hiányzik).

A szöveg megállapításai leegyszerűsítettek, egysíkúak, nyelvhelyességi hibákat tartalmaznak.

1 pont akkor adható, ha a válasz mondatokból áll, de a mondatok között alig van (tartalmi vagy nyelvi) összefüggés, és súlyos nyelvhelyességi és helyesírási hibákat tartalmaz.

0 pont akkor adható, ha a válasz vázaltszerű, csupán szavakból áll.

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat a lap üres helyein befejezhető, és ez a válaszelem is értékelhető. Ez a rövid feladatoknál kb. 2–3 sort, hosszú feladatoknál kb. 4–5 sort jelent.

4. A szöveges feladatok értékelésének javasolt menete

1. Tanulmányozza át a feladatok javítókulcsait!
2. Tekintse át az értékelési szempontsor mintáját!
3. Ellenőrizze a vizsgázó feladatválasztásait!
4. Legalább kétszer olvassa el a tanuló dolgozatát!
5. A javítókulcs elemei szerint állapítsa meg az egyes szempontok szerint elért pontszámot!
6. Állapítsa meg az összpontszámot, és az osztószám (2) segítségével számítsa át vizsgaponttá!
7. A vizsgapontokat feladatonként **ne kerekítse!**
8. **Számítsa ki a három esszéfeladatban elért összesített vizsgapontszámot, majd írja be a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba:**
  - ha ez az összpontszám egész szám, akkor az *Összesen* rovatba, majd megismételve a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba is;
  - ha ez az összpontszám törtszám, akkor az *Összesen* rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont) a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba!

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Adja össze az I. és a II. összetevőben elért (egész számra kerekített) pontszámokat!

Táblázatok a feladatok értékeléséhez, pontozásához

Rövid választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

Hosszú választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	21	

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A római köztársaság válsága (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) 4.
- b) 7.
- c) 5.

2. A középkori kereskedelem (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) levantei (kereskedelem) / Levante
- b) Hanza(-szövetség / -városok)
- c) 3.

3. Magyar őstörténet (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Meghatározás	Szállásterület
a) Julianus barát a XIII. században ezen a szállásterületen talált még magyar nyelvű népeiséget.	Magna Hungaria
b) Ez a szállásterület az egyesített keleti szláv állam uralkodói központjától közvetlenül délre helyezkedett el.	Etelköz
c) Ez a szállásterület az Európát és Ázsiát elválasztó hegységrendszer európai lejtőinél található.	Magna Hungaria
d) Ennek a szállásterületnek a határán található a Vereckei-hágó.	Etelköz

4. A reformáció (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) református / kálvinista
- b) evangélikus / lutheránus
- c) anglikán
- d) (római) katolikus (*A „jezsuita” nem fogadható el*)

5. Török-magyar küzdelmek (Feladatrészenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) Dobó István
  - b) II. Lajos, Szulejmán
  - c) Szulejmán, Zrínyi Miklós
- (*A helyes forráshoz rendelt nevek fordított sorrendben is elfogadhatók*)

6. Balkáni konfliktusok (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Meghatározás	Város / terület sorszáma
a) Az Oszmán Birodalomtól legkorábban teljesen függetlenné vált balkáni állam fővárosa, már az ókortól fontos gazdasági és kulturális központ.	8
b) Az Osztrák-Magyar Monarchia által előbb megszállt, majd bekebelezett balkáni terület.	1
c) Az orosz terjeszkedés áhított célja, az orosz flotta Fekete-tengerről való kijutásának kulcsa, az ókor óta több birodalom fővárosa.	6
d) A létrejövő Román Királyság egyik alkotóeleme, előzőleg török vazallus fejedelemség.	3

7. A dualizmus kori mezőgazdaság (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) A búzakivitel legnagyobb része Ausztriába irányult *vagy* A búzának csak kis hányadát vitték a Monarchián kívülre. *(Más, tartalmilag azonos válasz is elfogadható.)*
- b) A búza ára csökkenni kezdett. *(Más, tartalmilag azonos válasz is elfogadható.)*
- c) Nőtt a terméshozam. *(Más, tartalmilag azonos válasz is elfogadható.)*

8. Női egyenjogúság (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

támogatja a női választójogot	elutasítja vagy kritizálja a női választójogot
A, C	B, D

9. A bethleni konszolidáció (Összesen 5 pont.)

- a) A kommunistákét. (1 pont)
- b) Azért, mert területüket veszélyeztette. *vagy* Azért, mert az irredentizmus lényege a történelmi Magyarország területeinek visszaszerzése volt. *(Más, tartalmilag azonos válasz is elfogadható.)* (1 pont)
- c) kisantant (1 pont)
- d) 2., 5. (Elemenként 1 pont.)

10. A rendszerváltás (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 1989. március 15. (Csak teljes dátum esetén adható pont.)
- b) Mindketten mártírhalált haltak *vagy* Mindkettőjüket kivégezték. *(Más, tartalmilag azonos válasz is elfogadható.)*
- c) A(z 1956-os) forradalmat (és szabadságharcot) követő megtorlásokra / kivégzésekre. *(Más, tartalmilag azonos válasz is elfogadható.)*
- d) A szovjet csapatok kivonása Magyarországról. *(Más, tartalmilag azonos válasz is elfogadható.)*

11. Harmadik világ (Soronként 1 pont, összesen 4 pont.) *(Pont csak akkor adható, ha az adott sorban megfelelő számú X szerepel, megfelelő helyeken.)*

Problémák:	A	B	C
a)			X
b)	X	X	X
c)			X
d)	X	X	

12. Magyarországi kisebbségek (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Állítás	igaz	hamis
a) A táblázat adataiból egyértelműen megállapítható, hogy 1930 és 1941 között a magukat német anyanyelvűnek vallók létszáma csökkent.		x
b) A táblázat adatai alátámasztják, hogy a rendszerváltáskor nőtt a magukat nem magyar anyanyelvűnek vallók aránya.	x	
c) A táblázat adataiból egyértelműen megállapítható, hogy 1920 és 1990 között Magyarországon a magukat német anyanyelvűnek vallók száma sosem volt kevesebb, mint a magukat román anyanyelvűnek vallóké.	x	
d) A táblázat adataiból egyértelműen megállapítható, hogy 1920 és 1990 között Magyarországon a magukat szerb anyanyelvűnek vallók aránya sosem haladta meg a magukat szlovák anyanyelvűnek vallókét.		x

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

13. Egyház és kultúra (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a középkori egyház és a tudomány, kultúra viszonyát mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. bizalmatlanság a tudománnyal szemben, oktatás, kultúra őrzése és terjesztése).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Utal rá, hogy a leírtak a középkori (Nyugat- és Közép-) Európára vonatkoznak.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. szerzetes, egyház, tudomány, pápa.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti, hogy a pápa hiábavalónak tartja a tudományt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. félt attól, hogy a tudomány megkérdőjelezheti a hittételeket, világot megismerhetetlennek tartotta, akadályozhatja a tudomány fejlődését).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a középkori egyház és a tudomány, kultúra viszonyát, és feltárja színtereit. T Rögzíti, hogy a középkorban az egyház volt a műveltség hordozója, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. csak egyházi értelmiség létezett, a latin írásbeliség volt jellemző, a középkori kereszténység egyetemes / nemzetközi kultúrát hozott létre, egyetemeket alapítottak, a művelődés alapja a teológia volt, a kor filozófiája a skolasztika, az oktatás kolostori / káptalani iskolákban folyt). T Rögzít valamilyen lényeges tény az egyház és a kultúra kapcsolatáról (pl. az egyház végezte a könyvmásolást, a szertartásokhoz születt meg az egyházi zene, a templomépítés következtében egyházi képzőművészet / építőművészet jött létre), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. egyházi mecénatúrának nagy szerepe volt a kultúrában, a kézzel írt kódexek ritkák / drágák / díszítettek voltak, a kor művészeti irányzatai a romanika és a gótika).	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

14. A nagy gazdasági világválság		(rövid)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően az 1929-es gazdasági válság összetevőit mutatja be az Amerikai Egyesült Államokban. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a válság mindennapi életre gyakorolt hatásai).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a válság 1929-ben az Amerikai Egyesült Államokban robbant ki.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. túltermelés, válság, tőzsde, bank.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a karikatúra valamely lényegi elemét (pl. a karikatúra egyszerre utal a nyomorra / kenyérsztásra és a bankpánikra, a válság következtében utcai tömegjelentekre került sor), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. sokan szorultak segélyre, megugrott a munkanélküliség, veszélybe kerültek a megtakarítások, a pánik is hozzájárult egyes bankok csődjéhez, bankzárlatot rendeltek el).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a válság kirobbanásának körülményeit, és rávilágít okaira, következményeire. T Rögzíti, hogy a válság fő oka a túltermelés volt, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. eladatlan árukészletek halmozódtak fel, árzuhanás következett be, összefüggött a válság előtt tapasztalható fellendüléssel, a túltermelést fokozta a keresletnek / a fogyasztásnak a válság miatt bekövetkező csökkenése). T Rögzíti a válság kirobbanását jelentő tőzsdei események valamely elemét (pl. a New York-i tőzsde összeomlott, a részvényárak gyorsan zuhantak, a részvények eladhatatlanná váltak), és megemlíti egy közvetlen következményét vagy okát (pl. vállalkozások mentek tönkre / kerültek a csőd szélére, számos kisbefektető vesztette el vagyonát, nagy vagyonok váltak rövid idő alatt semmivé, a részvények túlértékelték voltak).	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

15. A vármegyerendszer megszervezése		(rövid)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a vármegyerendszer megszervezését és fő jellemzőit mutatja be I. (Szent) István idején. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a vármegyék egy részének megszervezését a lázadó törzsfők legyőzése tette lehetővé).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy I. (Szent) István 997 / 1000 / 1001 és 1038 között uralkodott Magyarországon.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. vármegye, ispán, király, törzs(fő).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. egyes vármegyék / Csanád vármegye megszervezésére a lázadó törzsfők / Ajtony legyőzése után kerülhetett sor, a vármegyék élére István hívei kerültek), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a vármegyék megszervezése összefüggött a királyi hatalom kiterjesztésével a Kárpát-medence teljes területére / a (nyugati) kereszténység terjesztésével).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a vármegyék fő jellemzőit, és rávilágít működésük fontos elemeire. T Rögzíti, hogy a vármegye területi alapú közigazgatási egység <i>vagy</i> rögzít egy tényt a vármegyék területével kapcsolatban (pl. központjukban egy vár állt, különböző tulajdonú birtokok alkották), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a törzsi alapú szerveződés háttérbe szorult, működését a várispánságok / várnépek és várjobbágyok biztosították). T Rögzíti, hogy a vármegye élén a (megyés)ispán állt, és tesz egy érdemi megállapítást jogkörével vagy jövedelmével kapcsolatban (pl. feladatuk volt a bírászkodás, a hadsereg vezetése és az adószedés; a megye területéről befolyt királyi jövedelem egyharmada az övék maradt / kétharmadát kellett átadniuk a királynak). <i>Ugyanarra a válaszelemre nem adható pont két különböző szempont tartalmi értékelésénél.</i>	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

16. Középkori városok		(hosszú)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	<p>A vizsgázó alapvetően a magyar királyok városfejlesztő politikáját ismerteti.</p> <p>A válasz lényegre törően mutatja be a városok fejlődését és annak korlátait a korszakban.</p> <p>Az elemzés feltárja a városfejlesztő politika céljait és eszközeit.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Elemzésében legalább évszázadra pontosan elhelyezi az Árpád-kor végét, az Anjouk uralkodását és Zsigmond korszakát, és tesz valamilyen érdemi utalást a történelmi térre (pl. magyar városok elhelyezkedése, kereskedelmi utak elhelyezkedése, Magyarország és Nyugat-Európa összevetése).</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét fogalmakat: pl. szabad királyi város, mezőváros, bányaváros, városi önkormányzat / kiváltság, polgár, céh.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti, hogy a szabad királyi városok saját igazságszolgáltatással rendelkeztek, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez az önkormányzatiság alapja, ezt Buda mintájára kapták, feljebbviteli fórumuk a tárnokmester lett, kikerültek a megyei bírászkodás alól).</p> <p>T Rögzíti, hogy Károly Róbert csehországi / morvaországi, észak-nyugati / Bécszet elkerülő útvonal választására buzdította a kereskedőket, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ennek oka Bécs árumezállító joga volt, a harmincadból jelentős királyi jövedelem keletkezett, az intézkedés nem volt sikeres).</p> <p>T Rögzít egy a térképről leolvasható tény (pl. a városok zöme mezőváros, a városhálózat sűrűbb a Dunántúlon / Felvidéken / Erdélyben, megnevez legalább három jelentős várost), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a mezővárosok földesúri függésben voltak, nagyobb városok a fő kereskedelmi utak mentén jöttek létre, a városhálózat sűrűsége elmaradt Nyugat-Európától).</p>	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja az uralkodók városfejlesztő politikáját, és feltárja annak céljait és okait.</p> <p>T Rögzíti, hogy IV. Béla több településnek is városi kiváltságot adott, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a tatárjárás után védelmi célból tette ezt a király,</p>	0-10 [nem adható: 1 és 6]

	<p>kőfal építésének kötelezettségével járt, nyugati / német telepések lakták).</p> <p>T Rögzíti, hogy Károly Róbert reformjai kedveztek a (bánya)városoknak, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ismerteti a bányászati reform lényegét, értékálló pénzt vezettek be, támaszkodott a városokra a bárókkal szemben, létrehozta a tárnokmesteri tisztséget).</p> <p>T Rögzíti, hogy Zsigmond elősegítette a polgárság renddé szerveződését, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. összehívta az 1405-ös tanácskozást, lehetővé tette a részvételt az országgyűlésen, egységes mértékrendszert vezetett be, támaszkodott a városokra a bárókkal szemben).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanarra a válaszelemre nem adható pont két különböző szempont tartalmi értékelésénél.</i></p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A vizsgázó megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		42
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		21

17. Áprilisi törvények (rövid)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a liberalizmus megjelenését mutatja be az áprilisi törvényekben.</p> <p>A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. szabadságjogok, alkotmányosság, jogegyenlőség).</p>	0-4
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy az áprilisi törvényeket 1848. április 11-én fogadták el, és utal rá, hogy Magyarországra vonatkoztak vagy Magyarország a Habsburg Birodalom része volt.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. liberalizmus, alkotmány, szabadságjogok, köztelherviselés, felelős kormány, jobbágyfelszabadítás, sajtószabadság.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]

Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti, hogy az új végrehajtó hatalom a független, felelős kormány lett, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az országgyűlésnek felelős, udvartól / a birodalomtól független, ezzel megszűntek a kormányzások).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a liberalizmus megjelenését az áprilisi törvényekben, és feltárja annak céljait. T Rögzíti, hogy a liberalizmus egyik célja az alkotmányos állam létrehozása, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. népképviselői országgyűlés alakult, censzos választójogot vezettek be) T Rögzíti, hogy a liberalizmus alapvető követelése a jogegyenlőség / törvény előtti egyenlőség, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. megtörtént a jobbágyszabadítás, eltörölték a nemesi előjogokat) <i>vagy</i> rögzíti, hogy a liberalizmus alapvető követelése a szabadságjogok érvényesülése, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. bevezették a sajtószabadságot / eltörölték a cenzúrát). <i>Ugyanarra a válaszelemre nem adható pont két különböző szempont tartalmi értékelésénél.</i>	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

18. Rákóczi-szabadságharc (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	A vizsgázó alapvetően a Rákóczi-szabadságharc történetét ismerteti. A válasz lényegre törően mutatja be a szabadságharc okait, katonai és politikai erőviszonyait és lezárását. Az elemzés feltárja a kuruc országgyűlések szerepét. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a szabadságharc 1703–11 között zajlott, és említi valamelyik lényeges térbeli dimenzióját (Rákóczi Erdély fejedelme, kuruc terjeszkedés és visszaszorulás).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét fogalmakat: pl. kuruc, labanc, trónfosztás, rendi konföderáció, hajdú, abszolutizmus.	0-4 [nem adható: 1 és 3]

Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti, hogy a szécsényi országgyűlésen Rákóczit fejedelemmé választották, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Magyarország rendi konföderációként működött, ez még nyitva tartotta a megegyezést a Habsburgokkal, a katonai sikerek politikai konszolidációja történt, Rákóczi ellenőrzésére felállították a Szenátust).</p> <p>T Rögzíti, hogy az ónodi országgyűlésen a Habsburgok / I. József trónfosztása történt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Rákóczi ezzel akarta megakadályozni a Habsburgokkal / I. Józseffel történő kiegyezést, ezzel próbált külföldi szövetségest szerezni, nemesek által is fizetendő adót vetettek ki, fegyveres erőszakra került sor).</p> <p>T Rögzíti, hogy a sárospataki országgyűlésen hajdúszabadságot ígértek a jobbágykatonáknak, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Rákóczi így próbálta fegyverben tartani a parasztságot, oka a kuruc sereg bomlása volt, ennek ellenére a kurucok katonai vereséget szenvedtek).</p>	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja a Rákóczi-szabadságharc történetét, és feltárja annak okait, erőviszonyait és lezárását.</p> <p>T Rögzíti, hogy a szabadságharc a Habsburgok abszolutizmusa ellen tört ki, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. eltörölték a szabad királyválasztást, eltörölték az ellenállási záradékot, felállították az újszerzeményi bizottságot, elbocsátották a végváriakat, elmaradtak az országgyűlések, jelentős adóemelés történt).</p> <p>T Rögzíti, hogy a kuruc hadsereg ütőképessége elmaradt a császáriakétól, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. könnyűlovasság túlsúlya volt jellemző, portyázó harcmodort folytattak, a jelentős csatákat elvesztették, a várak császári kézben maradtak, a spanyol örökösödési háború / francia segítség függvénye volt a szabadságharc, mellékhadszíntérnek számított).</p> <p>T Rögzíti, hogy a szabadságharcot a kompromisszumos szatmári béke zárta, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. amnesztiát kaptak a kurucok, a rendi intézményeket helyreállították).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	0-10 [nem adható: 1 és 6]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A vizsgázó megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		42
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		21

19. Mezőgazdaság a Rákosi-korszakban		(rövid)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a Rákosi-korszakban a mezőgazdaságban lezajlott változásokat mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a kulákvándorlás és a kollektivizálás közti összefüggés).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti a Rákosi-korszak időbeli határait (1949–1953/1956), és utal arra, hogy Magyarország a szovjet tömb tagja volt / a rendszer a szovjet mintát másolta.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. mezőgazdaság, kollektivizálás, föld, paraszt(ság).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a karikatúra valamely fontos elemét (pl. a kulákvándorlás / ellenszenvességek ábrázolja, érzékelteti a kulák gazdagságát / hatalmát), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a kulákvándorlás / osztály/ellenségnek / kizsákmányolóknak tekintették, a plakát a kulákvándorlás ellen uszítja a közvéleményt, a kulákvándorlás el akarták lehetetlenníteni).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a mezőgazdaságban zajló változást, és rávilágít okaira, következményeire. T Rögzíti, hogy kollektivizálás történt, és megmagyarázza, mit jelentett ez (térszervezés és állami gazdaságok létrehozása), vagy megemlíti a parasztságra történő nyomásgyakorlás valamely – a forrásban nem szereplő – eszközét (pl. magas adók, beszolgáltatási kényszer) vagy megállapítja, hogy a korszakban a földek többsége ennek ellenére magánkézben maradt. T Rögzíti, hogy a mezőgazdasági termelés visszaesett, és megállapítja ennek egy lényeges okát (pl. sokan nem voltak érdekeltek a hatékony termelésben, az erőltetett iparosítás miatt tőkét / munkaerőt vontak ki a mezőgazdaságból) vagy megállapítja ennek egy lényeges következményét (pl. gondok voltak az élelmiszer-ellátással, egy rövid időre jegyrendszert vezettek be, Magyarország búza és bor behozatalára kényszerült).	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

20. A Kádár-korszak politikai rendszere		(hosszú)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	A vizsgázó alapvetően a Kádár-korszak politikai rendszerének jellemzőit mutatja be az 1960-as évek elejétől. Ismerteti a rendszer alapvető jellemzőit. Rávilágít a Rákosi-korszakhoz képest mutatkozó eltérésekre. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a Kádár-korszak 1988/1989-ig tartott <i>vagy</i> a tárgyalt témát az 1960–80-as évekre teszi, és utal arra, hogy Magyarország ekkor a szovjet tömb tagja volt.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és történelmi fogalmakat pl. pártállam/egypártrendszer, diktatúra, párt, szabadságjogok.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti az idézet valamely lényegi elemét/jellemzőjét (pl. Kádár a Rákosi-korszak jelmondatát fogalmazta át, mindenkit a rendszer támogatójának tekintett, aki nem fejtett ki ellenállást), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a Rákosi-korszak politikájához képest ez enyhülést jelentett, nem várta el a rendszer aktív támogatását, megtűrte a politikailag semleges viselkedést, sokakat a politikától való elfordulásra ösztönzött). T Rögzíti a címer valamely fontos jellemzőjét (pl. megjelentek rajta a nemzeti színek, nemzeti és kommunista jelképeket is magában foglalt), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a nemzeti jelképek használata a politikai életben bekövetkezett változásokra utalt, egyszerre tükrözte a hazafias érzelmeket és a szocialista táborhoz való tartozást, jelentős elmozdulást mutatott a Rákosi-korszakhoz képest). T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. Kádár bírálta a Rákosi-korszak politikáját, tagadta, hogy a magyar politikusok az 1950-es években szovjet utasításra cselekedtek volna, nem értett egyet a szovjet minta kizárólagos követésével), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel összefüggésben (pl. a Kádár-rendszer nem másolta szolgálai a szovjet mintát, igazodott a magyar sajátosságokhoz, lazult a Szovjetuniótól való függés, Kádárnak az 1950-es évekre vonatkozó megjegyzése nem felelt meg a valóságnak).	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a Kádár-korszak fő jellemzőit, és feltárja okait, következményeit. T Rögzíti, hogy a Kádár-korszakban pártállami diktatúra / egypártrendszer működött Magyarországon, és megnevezi ennek legalább két összetevőjét (pl. nem voltak szabad választások, csak	0-10 [nem adható: 1 és 6]

	<p>a párt irányítása alatt álló társadalmi szervezetek működtek, az ország tényleges vezetője a pártfőtitkár volt, a párt saját fegyveres szervezettel rendelkezett, az ellenzéki mozgalmakat igyekeztek elfojtani, célként a szocializmus építését tűzték ki).</p> <p>T Rögzíti, hogy a korszakban korlátozták az alapvető szabadságjogokat, és megemlíti legalább két példát ennek alátámasztására (pl. nem érvényesült a véleménynyilvánítás szabadsága, az egyházakat állami ellenőrzés alatt tartották, a vallásukat gyakorlókat hátrányosan megkülönböztették, korlátozták a külföldre történő utazást, a rendszer ellenzőinek egy része a korszak elején börtönben ült).</p> <p>T Rögzít egy lényegi különbséget a Rákosi-korszakhoz képest (pl. nem volt személyi kultusz, megszűnt a terror), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a rendszert „puha diktatúrának” szokás nevezni, Magyarországot „a legvidámabb barakk”-ként emlegették, Kádár igyekezett elkerülni egy esetleges újabb forradalom kirobbanását, az enyhülés a forradalom és szabadságharc leverését követő megtorlások lezárása után következett be).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A vizsgázó megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		42
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		21

A feladatlapon szereplő források (szöveg, kép, táblázat, grafikon) lelőhelyei:

4. feladat: B) nl.wikipedia.org

8. feladat:

- A) hcms-8th-grade-history.wikispaces.com
- B) 12amalla.edublogs.org
- C) www.flickriver.com
- D) www.ebay.ie

10. feladat: hvg.hu

14. feladat: bearishnews.com

16. feladat: mek.oszk.hu

19. feladat: Kaposi József – Szabó Márta – Száray Miklós: Feladatgyűjtemény az új történelem érettségéhez. 12. évfolyam